

NİTEL ARAŞTIRMADA ÖRNEKLEM SEÇİMİ

NİTEL ARAŞTIRMADA ÖRNEKLEM SEÇİMİ

- Nitel araştırmada olasılıksız örnekleme yöntemleri kullanılır.
- Bunlara amaçlı örnekleme yöntemleri adı verilir.
- Amaçlı örnekleme yöntemlerinin çoğu, ilk olarak uzun zamana yayılmış ve derinlemesine analizi ön plana alan etnografya geleneği içerisinde ortaya çıkmıştır.

NİTEL ARAŞTIRMADA ÖRNEKLEM SEÇİMİ AMAÇLI ÖRNEKLEME YÖNTEMLERİ

- Amaçlı örnekleme yöntemleri zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir.
- Amaçlı örnekleme yöntemleri bazı kaynaklarda ölçüt örnekleme olarak da ele alınmaktadır.

NİTEL ARAŞTIRMADA ÖRNEKLEM SEÇİMİ AMAÇLI ÖRNEKLEME YÖNTEMİ TÜRLERİ (PATTON 1987)

- Aşırı veya aykırı durum örnekleme
- Maksimum çeşitlilik örnekleme
- Benzeşik örnekleme
- Tipik durum örnekleme
- Kritik durum örnekleme
- Kartopu ya da zincir örnekleme
- Ölçüt örnekleme
- Doğrulayıcı ya da yanlışlayıcı örnekleme
- Kolay ulaşılabilir durum örnekleme

NİTEL ARAŞTIRMADA ÖRNEKLEM SEÇİMİ AMAÇLI ÖRNEKLEME YÖNTEMİ TÜRLERİ (PATTON 1987)

- ***Aşırı veya aykırı durum örnekleme:*** Derin bir incelemeye tabi tutulabilecek sınırlı sayıda ancak aynı ölçüde de bilgi bakımından zengin durumların çalışılmasını öngörür.
- İlköğretime geçişte yaşanan sonuçları çalışmak isteyen bir nitel araştırmacı, var olan okullar arasından seçkisiz yöntemle bir örneklem oluşturarak çalışmasını yapabilir. Ancak evrenin geniş olması örnekleme açısından sorunlar ortaya çıkarır. Bunun yerine aynı çalışma uygulama açısından çok iyi ve çok kötü performansa sahip birkaç okulda yapılır ve okullar derinlemesine incelenir.

NİTEL ARAŞTIRMADA ÖRNEKLEM SEÇİMİ AMAÇLI ÖRNEKLEME YÖNTEMİ TÜRLERİ (PATTON 1987)

- ***Maksimum çeşitlilik örnekleme:*** Amaç görelisi olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır.
- Örneğin: İlköğretime geçişle ilgili sorunları çalışmak isteyen bir araştırmacının örneklemini Ankara kırsalı, kent merkezi ve varoşlardaki okullar seçmesi

NİTEL ARAŞTIRMADA ÖRNEKLEM SEÇİMİ AMAÇLI ÖRNEKLEME YÖNTEMİ TÜRLERİ (PATTON 1987)

- **Benzeşik (homojen) örnekleme:** Maksimum çeşitlilik örneklemesinin tam tersine bir örneklemedir. Amaç, küçük benzeşik bir örneklem oluşturma yoluyla belirgin bir alt grubu tanımlamaktır.
- **Örneğin:** Okul-aile işbirliği konusunu çalışmak isteyen bir nitel araştırmacı, okulla işbirliği konusunda en az katılımı gösteren düşük sosyo-ekonomik ve eğitim düzeyi olan anneleri hedefleyebilir. Bu tür gruplardan odak grup görüşmeleri yoluyla etkili veri toplanabilir.

NİTEL ARAŞTIRMADA ÖRNEKLEM SEÇİMİ AMAÇLI ÖRNEKLEME YÖNTEMİ TÜRLERİ (PATTON 1987)

- **Tipik durum örnekleme:** Araştırmacı yeni bir uygulamayı veya yeniliği tanıtmak istiyorsa bu uygulamanın yapıldığı veya yeniliğin olduğu bir dizi durum arasından en tipik bir ya da birkaç tanesini saptayarak bunları çalışabilir.
- Örneğin: Ankara kent merkezindeki devlet okullarının sorunlarını irdelemek isteyen araştırmacının, Ankara kent merkezinde bir ya da birkaç tane tipik ortalama düzeydeki devlet okulunu seçerek bunları çalışma yoluna gidebilir.

NİTEL ARAŞTIRMADA ÖRNEKLEM SEÇİMİ AMAÇLI ÖRNEKLEME YÖNTEMİ TÜRLERİ (PATTON 1987)

- **Kritik durum örnekleme:** Araştırmacının problemi ile ilgili bir durumu ya da sınırlı birkaç derinlemesine incelemesidir.
- **Örneğin:** bir yönetmelik yürürlüğe girmeden önce aileler için anlaşılır olup olmadığı konusunda yüksek eğitim düzeyine sahip ailelerin kritik durum örneklemesine alınması sağlanabilir. Eğer bu aileler anlamakta zorlanıyorsa, düşük eğitim düzeyindeki ailelerin anlaması daha zor olacaktır.

NİTEL ARAŞTIRMADA ÖRNEKLEM SEÇİMİ AMAÇLI ÖRNEKLEME YÖNTEMİ TÜRLERİ (PATTON 1987)

- **Kartopu ya da zincir örnekleme:** Araştırma süreci «Bu konuda en çok bilgi sahibi kimler olabilir? Bu konuyla ilgili kim veya kimlerle görüşmemi önerirsiniz?» sorularıyla başlar.

Süreç ilerledikçe elde edilen isimler ve durumlar kartopu gibi büyüyerek devam eder. Belirli bir süre sonra hep aynı isimler öne çıkmaya başlar ve araştırmanın görüşeceği birey sayısı azalır.

NİTEL ARAŞTIRMADA ÖRNEKLEM SEÇİMİ AMAÇLI ÖRNEKLEME YÖNTEMİ TÜRLERİ (PATTON 1987)

- **Ölçüt örnekleme:** Önceden belirlenen bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumlar çalışılır. Ölçüt ya da ölçütler araştırmacı tarafından hazırlanabilir ya da daha önceden oluşturulmuş bir ölçüt listesi kullanılabilir.
- Örn: Mücadele sporu yapan , kadın, milli sporcu

NİTEL ARAŞTIRMADA ÖRNEKLEM SEÇİMİ AMAÇLI ÖRNEKLEME YÖNTEMİ TÜRLERİ (PATTON 1987)

- ***Doğrulayıcı ya da yanlışlayıcı örnekleme:*** Araştırmacının herhangi bir kavramsal çerçeve olmadan, tümevarımcı bir yöntemle, herhangi bir araştırma problemi üzerinde çalışmaya başlamasıyla süreç başlar.
- Bir süre sonra araştırmacı çalıştığı konu ile ilgili temaları keşfetmeye başlar.
- Doğrulayıcı durumlar halihazırda bulunmuş temalara zenginlik katar.
- Yanlışlayıcı durumlar da halihazırda bulunmuş sonuçlara alternatif ve zıt açıklamalar getirilmesini sağlar ve bulunmuş sonuç ve temaların hangi sınırlar içerisinde geçerli olduğunu belirler.

NİTEL ARAŞTIRMADA ÖRNEKLEM SEÇİMİ AMAÇLI ÖRNEKLEME YÖNTEMİ TÜRLERİ (PATTON 1987)

- **Kolay ulaşılabilir durum örnekleme:** Araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır. Araştırmacı yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer. Genellikle araştırmacının diğer örnekleme yöntemlerini kullanma olanağının bulunmadığı durumlarda kullanılır.
- En az tercih edilmesi gereken örnekleme yöntemidir. Araştırmanın niteliğini düşürür.

ÖRNEKLEM BÜYÜKLÜĞÜ NE KADAR OLMALI

Nitel araştırmada örneklem büyüklüğünü belirlemede dikkate alınması gereken birkaç ilke vardır.

- Araştırmanın odağı
- Veri miktarı
- Kuramsal örnekleme

ÖRNEKLEM BÜYÜKLÜĞÜ NE KADAR OLMALI

- **ARAŞTIRMANIN ODAĞI**

- Araştırmada bazen bir veya birkaç durum aynı anda çalışılmasına belirli özellikleri taşıyan bir grubun tek başına çalışılmasına odaklanabilir.
- Yılın öğretmeni seçilen bir öğretmenin uyguladığı öğretimi planlama ve uygulama için tek bir öğretmen üzerinde çalışılırken, öğretmenlerin oluşturduğu öğrenme-öğretme süreçlerinde daha fazla öğretmenle çalışmak gerekir.

ÖRNEKLEM BÜYÜKLÜĞÜ NE KADAR OLMALI

- **Veri Miktarı:**

- Örnekleme dahil edilecek birey ya da bireylerden elde edilmesi planlanan verinin derinliği ve genişliği örneklem büyüklüğü ile ters orantılıdır.
- Yani veri miktarı arttıkça görüşülecek kişi sayısı azalır. Bir araştırmaya iki saatlik görüşmelerle 20 kişi dahil edilebilir ya da Bir bireyle farklı zamanlarda onlarca derinlemesine görüşme yapılabilir ya da kişi gözlenebilir.

ÖRNEKLEM BÜYÜKLÜĞÜ NE KADAR OLMALI

- **Kuramsal örnekleme:**

- Kuram oluşturma strateji ile yapılan araştırmalarda kullanılır. Glaser Ve Strauss'un ortaya attıkları bu kavram, araştırma sorusunun yanıtı olabilecek kavramların ve süreçlerin tekrar etmeye başladığı aşamaya (doyum noktası) kadar veri toplamaya devam edilmesini gerektiren bir örnekleme yaklaşımıdır.